

50 anys de les vagues generals del Baix Llobregat (1974-2024).

Una proposta didàctica

L'etapa final de la dictadura franquista va ser una època molt convulsa. Les mobilitzacions de la classe treballadora i el context internacional van posar en dificultats el règim de Franco. La repressió i la por eren les armes que feia servir el dictador per mirar de perpetuar el sistema polític vigent des de 1939, però la societat espanyola havia canviat molt. L'oposició política estava cada vegada més organitzada i el moviment sindical tenia una influència creixent en l'àmbit laboral.

CCOO, en aquell moment era el moviment obrer organitzat més gran i va aprofitar les esclerxes legals que permetia el sindicat vertical, la institució del règim franquista que agrupava als empresaris i a les persones treballadores en un mateix espai.

Si ens fixem en el Baix Llobregat, la ràpida industrialització de la comarca havia atret a milers d'immigrants, de manera que la població de la majoria de municipis va créixer de forma accelerada. L'accés a l'habitatge era una de les grans problemàtiques que afectava a bona part dels habitants del territori; així com la manca de serveis com la sanitat o l'educació. Aquestes precàries condicions de vida generaven una consciència de classe i una solidaritat que es van posar de manifest en les tres vagues que estudiarem a continuació: la vaga d'ELSA i SOLVAY de juliol de 1974, la vaga general contra la carestia de la vida de desembre de 1974 i la vaga de LAFORSA de gener de 1976.

El context

---

1. Per conèixer el context històric en què es van produir les vagues del Baix Llobregat, treballarem amb la dinàmica del grup d'experts. Heu de fer grups de tres alumnes i cada membre del grup estudiarà una de les següents qüestions:
  - a. La crisi del petroli de 1973. (Llegiu aquest [article](#))
  - b. El final de la dictadura. (Llegiu aquest [article](#))
  - c. El procés 1001. (Llegiu aquest [article](#))

2. A continuació elaboreu una síntesi (infografia, cartell, mapa mental...) amb els aspectes més importants de les tres temàtiques que heu treballat.
3. Contesta de forma breu aquestes preguntes:
  - a. Què és el dret de reunió? I la llibertat d'expressió?
  - b. Què era el sindicat vertical?
  - c. En què consisteix fer vaga? Quins sacrificis comporta? Quins efectes pot tenir?
  - d. Què és l'Estatut dels Treballadors? I un conveni col·lectiu?

La vaga d'ELSA i SOLVAY

1. Fixa't en les dades d'aquesta taula i a continuació respon a les següents qüestions:

Cost de la vida i salaris setembre 1971			
Pressupost diari mínim per persona (en pessetes)		Salari mitjà (en pessetes)	
Aliments	67,72	Oficial 1a	10.980
Combustible	4,17	Oficial 2a	10.067
Habitatge i despeses de la casa	19,27	Oficial 3a	9.212
Roba i higiene personal	27,11	Especialista	7.900
Diversos	16,87	Pecó	7.647
Total Diari	135,14	Despesa mensual mínima per família: 11.098 pessetes	
Total Diari família 4 membres	364,87		

Font: El Pensamint, núm. 314, desembre 1971 - gener 1972, amb dades de l'Asociación Cristiana de Dirigentes.

- a. Quin aspecte creus que era el més important per a una família treballadora de l'any 1971?
- b. Quines devien ser les principals reivindicacions de la classe treballadora de l'època?
- c. Com creus que ha canviat el pressupost diari mínim avui en dia? Quines despeses creus que han augmentat més?

L'empresa ELSA, situada a Cornellà de Llobregat, es dedicava a la fabricació de vidre i tenia una plantilla de 960 persones treballadores. L'any 1974 la negociació del conveni estava encallada i les condicions laborals de la plantilla eren molt precàries. Les seves reivindicacions eren una pujada salarial de 5.000 pessetes mensuals; que l'empresa es fes càrrec de les cotitzacions a la seguretat social i de l'IRPF; 30 dies de vacances; cobrar el 100% del sou en cas de malaltia, accident o jubilació; reduir la temporalitat i frenar els augments del ritme de treball. A més rebutjaven la demanda de l'empresa de treballar tres diumenges al mes en lloc dels dos que ja estaven inclosos a la seva jornada.

2. Respon a les següents qüestions:
  - a. Com valoreu aquestes reivindicacions? Creus que eren justes?
  - b. Ordena-les de major a menor importància segons la teva opinió. Justifica la teva tria.
  - c. Quins arguments creus que va donar l'empresa per a rebutjar aquestes demandes?

L'empresa va contestar el 15 de gener presentant l'oferta següent: augment de 2.400 pessetes al mes, que es perdria en cas de treballar a un ritme inferior, i que determinat personal treballés obligatòriament un diumenge al mes a canvi de 600 pessetes. Concedia, també, un increment del salari en cas de malaltia situat entre el 25% i el 50%, però amb la condició que un metge de l'empresa visités el treballador.

3. Reflexiona a partir d'aquestes preguntes:
  - a. Quina resposta creus que va donar la plantilla a aquesta proposta?
  - b. Què haguessis fet tu? Per què?
4. Feu grups de quatre alumnes on dos membres del grup tingueu el rol de representants de la plantilla i els altres dos els rols de representants de l'empresa. A partir de les propostes concretes elaboreu un breu argumentari per a defensar la vostra postura i simuleu una negociació. Tot seguit intercanvieu els papers assignats i feu la nova simulació. Un cop

hagueu acabat, com a grup mireu d'elaborar unes conclusions/reflexions sobre les negociacions i compartiu-les amb la resta de la classe.

Finalment, reunida en assemblea, la plantilla d'ELSA va decidir iniciar la vaga el 21 de maig de 1974. El 22 de juny van decidir de forma unànime mantenir la vaga.

5. Contesta aquestes qüestions:

- a. Quin cost tenia per a la plantilla el fet de fer vaga?
- b. Com creus que van poder mantenir-la durant tant de temps?
- c. Penses que avui en dia seria possible que es donés una situació similar? Per què?

La vaga de LAFORSA

A l'empresa metal·lúrgica de Cornellà Laminados y Forjados, S.A., més coneguda com a Laforsa, va esclatar un conflicte el novembre del 1975. L'acomiadament d'un treballador és la gota que va fer vessar el got d'un col·lectiu que havia perdut condicions laborals durant tot l'any

per una política de reestructuració i una actitud prepotent a nivell empresarial. Les condicions eren penoses, no tenien ni la maquinària ni l'equipament adequat per fer la seva feina i van convocar una vaga per posar fi a la situació. L'estratègia incloïa difondre la informació a tots els nivells per mirar d'universalitzar el conflicte. Les mobilitzacions van culminar amb una vaga de caràcter comarcal de deu dies de durada, a la que es van sumar comerços i escoles i que simbolitza la unió del moviment obrer amb els moviments veïnals, els estudiants, sectors de l'Església i partits polítics antifranquistes.

Després de més de 100 dies d'aturada, el 22 de febrer de 1976 va finalitzar la vaga i tots els treballadors de Laforsa van ser readmesos per l'acomiadament disciplinari que l'empresa els havia aplicat a l'inici del conflicte. L'any 1976 va ser el més conflictiu a nivell laboral de l'Estat. CCOO, com a sindicat majoritari, va implantar una estratègia de mobilització per aglutinar al major nombre de persones treballadores i aconseguir la unitat sindical per tenir una posició més forta per negociar a la transició democràtica.

Per poder comprendre millor el conflicte i alguns dels elements que apareixen de manera més detallada visioneu el documental següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=F5h0yNk9v34>

- a)
- Al minut 12 i al minut 50 del documental apareixen de forma explícita les accions de suport de les **dones dels treballadors** en el conflicte. En grups de 4, reflexioneu sobre les següents qüestions: més enllà del suport familiar, quin paper creus que tenien les dones en l'àmbit laboral? Ha canviat aquest rol substancialment a les darreres dècades?

- b)
- El documental mostra el suport d'alguns **capellans** al moviment obrer o a d'altres reivindicacions socials. Creus que aquest recolzament era majoritari entre les persones vinculades a l'Església?
- c)
- Busca informació sobre Joan Nepomucè García-Nieto i resumeix la seva relació amb el moviment obrer del Baix Llobregat.

- d) Les vagues i manifestacions laborals eren **durament reprimides per les forces de seguretat i d'ordre públic**. El documental inclou el cas de les tortures a l'obrer Francisco Téllez. Busqueu casos actuals sobre la manca de drets humans laborals al món i compareu-los amb el cas del Francisco Téllez.

Treballa amb el còmic

El còmic és un mitjà narrativament molt potent gràcies a la combinació de dibuix i text i a l'ús d'un llenguatge propi molt reconeixible. En aquest cas, les vinyetes mostren les tres vagues que van tenir lloc entre el 1974 i el 1976 al Baix Llobregat.

1. Fixa't en els recursos visuals següents i explica el seu significat i com aconsegueixen transmetre tanta informació en tan poc espai:
  - a) El mapa de la Península Ibèrica de la pàgina 14.
  - b) La vinyeta del dibuixant El Zurdo de la pàgina 15.
  - c) La darrera vinyeta de la pàgina 19.
  - d) La vinyeta del mig de la pàgina 21.

2. Observa amb atenció les vinyetes de la pàgina 24. Quins mecanismes feien servir els dibuixants per a criticar la dictadura franquista?

3. A la segona historieta, sobre la Vaga d'Elsa i Solvay, la protagonista és una jove periodista anomenada Lola. A partir de les entrevistes que fa a diversos obrers, redacta una notícia on responguis les cinc W (When? Where? Who? Who? Why?).

4. Per què tanta gent que no estava implicada en el conflicte laboral d'aquestes empreses donava suport als vaguistes? Creus que avui en dia es podria repetir aquesta situació? Argumenta la teva resposta.

5. Mentre llegeixes la tercera historieta sobre la vaga de la carestia de la vida, elabora un eix cronològic on situïs els esdeveniments més importants que narren els diferents protagonistes.
6. Cerca un mapa del Baix Llobregat i situa tots els conflictes laborals que s'esmenten al còmic.
7. Cerca informació sobre alguna vaga recent i elabora un còmic breu on mostris les motivacions de la vaga, el seu desenvolupament i el resultat final. Abans de dibuixar has de planificar el guió i definir quantes vinyetes necessites. Has d'emprar els recursos propis del llenguatge del còmic (bafarades, onomatopeies, el·lipsis, línies cinètiques...).